

WYDZIAŁ ELEKTRYCZNY**KARTA PRZEDMIOTU****Nazwa w języku polskim: Sterowanie komputerowe systemami elektroenergetycznymi****Nazwa w języku angielskim: Computer control of power systems****Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Automatyka i Robotyka****Specjalność (jeśli dotyczy): Automatyka i Sterowanie w Energetyce****Stopień studiów i forma: II stopień / stacjonarna****Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy****Kod przedmiotu ARR022513W+S****Grupa kursów NIE**

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				30
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				Zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					0,75
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	1				0,5

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI**W zakresie wiedzy:**

1. Znajomość podstawowych problemów informatyki.
2. Znajomość podstawowych problemów systemów elektroenergetycznych.

CELE PRZEDMIOTU

- C1. Poznanie problemów komputerowego sterowania współczesnymi systemami elektroenergetycznymi.
- C2. Zaznajomienie się z nowoczesnymi systemami komputerowego sterowania systemem elektroenergetycznym.
- C3. Zaznajomienie się z nowoczesnymi technikami wykorzystywanymi w komputerowym sterowaniu systemem elektroenergetycznym.
- C4. Doskonalenie umiejętności przygotowywania prezentacji.
- C5. Doskonalenie umiejętności uczestniczenia w dyskusji.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01. Zna problemy sterowania systemem elektroenergetycznym.

PEK_W02. Zna rozwiązania problemów sterowania systemem elektroenergetycznym.

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01. Umie przeprowadzać analizy systemów elektroenergetycznych z punktu widzenia ich sterowania.

PEK_U02. Umie dokonać oceny różnych rozwiązań problemów sterowania systemem elektroenergetycznym.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01. Potrafi przygotowywać prezentacje w sposób problemowy.

PEK_K02. Potrafi w sposób analityczny podchodzić do omawianych zagadnień.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do wykładu, program, wymagania. Podstawowe pojęcia.	2
Wy2	Sformułowanie zadania sterowania systemem elektroenergetycznym. Ogólna charakterystyka systemu sterowania systemem elektroenergetycznym. Środowisko systemów otwartych.	2
Wy3	Problemy dyspozytorskiego kierowania systemem elektroenergetycznym.	2
Wy4	Systemy komputerowe w dyspozycji mocy i ruchu. EMS.	2
Wy5	SCADA, MINISCADA - systemy sterowania nadzorczego i akwizycji danych. Systemy otwartej akwizycji danych.	2
Wy6	Zdalne stacje danych. Komputerowe sterowanie stacją elektroenergetyczną.	2
Wy7	Kolokwium. Komputerowe sterowanie w elektrowni.	2
Wy8	Symulatory treningowe dyspozytorów.	2
Wy9	Sterowanie systemem elektroenergetycznym w warunkach istnienia połączeń z innymi systemami elektroenergetycznymi.	2
Wy10	Wykorzystanie sztucznej inteligencji w systemach komputerowego sterowania systemem elektroenergetycznym.	2
Wy11	Systemy operacyjne w systemach komputerowego sterowania systemem elektroenergetycznym.	2
Wy12	Projektowanie, opracowywanie i wdrażanie systemów komputerowego sterowania systemem elektroenergetycznym.	2
Wy13	Sterowanie komputerowe a bezpieczeństwo systemu elektroenergetycznego. Testowanie specyfikacji wymagań.	2
Wy14	Wpływ rynku energii elektrycznej na sterowanie systemem elektroenergetycznym.	2
Wy15	Kolokwium zaliczeniowe.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1		
Ćw2		
Ćw3		
	Suma godzin	

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1		
La2		
La3		
	Suma godzin	

Forma zajęć - projekt		Liczba godzin
Pr1		
Pr2		
Pr3		
	Suma godzin	

Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1	Nowoczesne centra dyspozytorskiego kierowania systemem elektroenergetycznym.	2
Se2	Realizacje systemów EMS.	2
Se3	Realizacje systemów SCADA i MINISCADA.	2
Se4	Realizacje komputerowego sterowania stacją elektroenergetyczną.	2
Se5	Komputerowe sterowanie w elektrowni.	2
Se6	Sterowanie mocą czynną i częstotliwością w systemie elektroenergetycznym.	2
Se7	Regulacja napięcia i mocy biernej w systemie elektroenergetycznym.	2
Se8	Wykorzystanie sztucznej inteligencji w systemach komputerowego sterowania systemem elektroenergetycznym.	1
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
N1. Prezentacja multimedialna. N2. Wykład informacyjny.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
WYKŁAD		
F1	PEK_W01÷ PEK_W02	aktywność na zajęciach
F2	PEK_W01÷ PEK_W02	kolokwium
$P = 0.1F1 + 0.9F2$		
SEMINARIUM		
F1	PEK_U01÷ PEK_U02	aktywność na zajęciach
F2	PEK_U01÷ PEK_U02	przygotowanie wystąpienia seminaryjnego
$P = 0.3F1 + 0.7F2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] Gładyś H., Komputery w kierowaniu pracą systemu elektroenergetycznego, WNT, Warszawa 1990. [2] Gładyś H., Praca elektrowni w systemie elektroenergetycznym, WNT, Warszawa 1999. [3] Kujszczyk Sz., Informatyzacja zakładów energetycznych, Warszawa, WNT 1990. [4] Strauss C., Practical electrical network automation and communication systems, Elsevier 2003. [5] Waha J. P. (Ed.), Control of power plants and power systems, Elsevier 2000. <u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u> [1] Donald G. Fink, Standard Handbook for Electrical Engineers. Section 10: Power-System Components/SCADA. McGraw-Hill Professional 1999. [2] Flynn D. (Ed.), Thermal Power Plant Simulation and Control, The Institution of Engineering and Technology 2003. [3] Popovic D., Bhatkar V. P., Distributed Computer Control Systems in Industrial Automation, Marcel Dekker - Taylor & Francis 1990. [4] Artykuły w czasopismach technicznych takich jak np.: Energetyka, Biuletyn Miesięczny PSE itd.
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)
KAZIMIERZ WILKOSZ, kazimierz.wilkosz@pwr.wroc.pl

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Sterowanie komputerowe systemami elektroenergetycznymi
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU Automatyka i Robotyka
I SPECJALNOŚCI Automatyka i Sterowanie w Energetyce

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)**	Cele przedmiotu***	Treści programowe***	Numer narzędzia dydaktycznego***
PEK_W01	S2ASE_W05	C1	Wy1, Wy2, Wy3, Wy9, Wy13, Wy14	N1, N2
PEK_W02	S2ASE_W05	C2, C3	Wy1÷ Wy12, Se1÷ Se8	N1, N2
PEK_U01	S2ASE_U08	C1	Se1÷ Se8	N1
PEK_U02	S2ASE_U08	C2, C3	Se1÷ Se8	N1
PEK_K01	S2ASE_K01	C4	Se1÷ Se8	N1
PEK_K02	S2ASE_K01	C4, C5	Se1÷ Se8	N1

** - wpisać symbole kierunkowych/specjalnościowych efektów kształcenia

*** - z tabeli powyżej